

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie II Wydział Karny z dnia 29 maja 2025 r. (II AKa 80/25)*

W sytuacji zatem, gdy w wyniku rozpoznania kasacji Prokuratora Generalnego Sąd Najwyższy wyrokiem uchylił wyrok Sądu Powiatowego w Szczecinie, usuwa to skutki jego skazania i otworzyło drogę do dochodzenia roszczeń z tytułu niesłusznego tymczasowego aresztowania i skazania, jednakże nie można tracić z pola widzenia – co słusznie podniósł prokurator w apelacji – że w mocy pozostają skutki drugiego skazania, które nie zostały wzruszone i nadal jest prawomocne.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Przemysław Żmuda

Sędziowie: SA Andrzej Wiśniewski (spr.)

SO del. do SA Maciej Kawałko

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Zaucha

przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej w Szczecinie Renaty Krupy-Wojciechowskiej po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2025 r. sprawy J. R. o odszkodowanie i zadośćuczynienie na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora i pełnomocnika wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 stycznia 2025 r. sygn. akt III Ko 285/23:

* W tekście zachowano oryginalną pisownię.

- I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddala wniosek o zadośćuczynienie i odszkodowanie;
- II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy J. R. kwotę 240 złotych, tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika w postępowaniu odwoławczym;
- III. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE			
Formularz UK 2		Sygnatura akt	
		II AKa 80/25	
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:			2
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA			
1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji			
Wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 stycznia 2025r., sygn. III Ko 285/23			
1.2. Podmiot wnoszący apelację			
☒ oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego			
☒ obrońca			
1.3. Granice zaskarżenia			
1.1.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
☒ na korzyść	☒ w całości		
☒ na niekorzyść	☒ w części	☐	co do winy
		☐	co do kary
		☐	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia
1.1.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
☒	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
☒	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
☒	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		
1.4. Wnioski			
☐	uchylenie	☒	zmiana
2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy			

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków

Lp.	Zarzut
3.1.	APELACJA PROKURATORA 1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, polegający na błędnym uznaniu przez Sąd Okręgowy w Szczecinie, że J. R. (1) został w dniu 4 stycznia 1973r. zatrzymany i następnie tymczasowo aresztowany wyłącznie do sprawy Sądu Powiatowego w Szczecinie, sygn. V Kp 285/73 oraz że tymczasowe aresztowanie trwało w tej sprawie do dnia 26 października 1973r., nadto, że do dnia 4 kwietnia 1974r., tj. do czasu uprawomocnienia się wyroku łącznego Wojskowego Sądu Garnizonowego, sygn. Sg 60/74, wymieniony odbywał wyłącznie karę pozbawienia wolności orzeczoną w sprawie o sygn. V Kp 285/73, podczas gdy wobec J. R. (1) zastosowano także od dnia 4 stycznia 1973r. zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie w innej sprawie, zakończonej wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego z dnia 5 lutego 1973r., sygn. Sg 16/73, w której orzeczono karę 4 lat pozbawienia wolności oznaczając jej początek na 4 stycznia 1973r. i którą ww. zobowiązany był odbyć i odbywał jeszcze przed uprawomocnieniem się wyroku w sprawie V Kp 285/73, a w konsekwencji niesłuszne przyjęcie, że po stronie J. R. (1) wystąpiła krzywda, co doprowadziło do niezasadnego zastosowania przepisu art. 552 § 1 i 4 k.p.k. i zasądzenia na jego rzecz zadośćuczynienia, 2. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na jego treść, mianowicie art. 552 § 1 i 4 k.p.k., polegającą na jego niewłaściwym zastosowaniu i zasądzeniu od Skarbu Państwa na rzecz J. R. (1) odszkodowania w kwocie 8.814,54 zł z tytułu poniesionych przez niego opłat sądowych w sprawie Sądu Powiatowego w Szczecinie, sygn. V Kp 285/73, podczas gdy przepis ten nie daje podstaw do dochodzenia tego rodzaju kosztów, które stanowią składnik kosztów procesu, o którym rozstrzyga się w orzeczeniu kończącym postępowanie, jak również koszty te nie pozostają w bezpośrednim i adekwatnym związku przyczynowym z pozbawieniem wnioskodawcy wolności, lecz związane są z prowadzonym przeciwko niemu postępowaniem karnym i podlegają zwrotowi w przypadku wydania wyroku uniewinniającego. ☒ zasadny ☐ częściowo zasadny ☐ niezasadny Zwiążle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny

Na wstępie rozważań dotyczących zarzutów apelacji prokuratora należy wskazać, iż fakt poddawania J. R. (1) represjom z uwagi na przynależność religijną jest niewątpliwy i niekwestionowany przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie. W podobnej sprawie II AKa 307/24 dotyczącej innego ze (...) A. P. zapadł wyrok korzystny dla wnioskodawcy. Tyle, że w jego przypadku mieliśmy do czynienia z jednym wyrokiem skazującym za działalność z art. 278 d.k.k. w związku z dekretem o Głównym Urzędzie Kontroli Publikacji i Widowsk. Niemożność uwzględnienia wniosku o zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia w przypadku J. R. (1) wiąże się właśnie z faktem, że w jego przypadku zaistniały dwa wyroki skazujące, z których tylko jeden został uchylony w drodze kasacji, po czym J. R. został uniewinniony. Stało się w sprawie V KK 500/21 Sądu Najwyższego, który dotyczył wyroku w sprawie V Kp 285/73. Wobec J. R. (1) toczyły się jednak dwa postępowania karne, a ponieważ nie został zatrzymany wraz z innymi członkami wspólnoty i poszukiwany był do dwóch spraw noszących na etapie sądowym sygnatury V Kp 285/73 i Sg 17/73, a ponieważ ta druga sprawa kwalifikowana była z art. 188 pkt 1 i 3 ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL, postępowania były prowadzone niezależnie przez prokuraturę powszechną i prokuraturę wojskową. Po zatrzymaniu zostały mu wprowadzone do wykonania dwa środki zapobiegawcze w postaci tymczasowego aresztowania. Jako pierwsza zakończyła się sprawa prowadzona przed Wojskowym Sądem Garnizonowym o sygnaturze Sg. 17/73, w której w dniu 5 lutego 1973r. zapadł wyrok skazujący na karę 4 lat pozbawienia wolności i co ważne – z zaliczeniem okresu tymczasowego aresztowania od dnia 4 stycznia 1973r.

W momencie, gdy przed Sądem Powiatowym w Szczecinie w sprawie V Kp 285/73 zapadł w dniu 30.05.1973r. wyrok, w sprawie wojskowej postępowanie było już prawomocnie zakończone i wykonywano karę, bowiem w dniu 19.03.1973r. oddalono rewizję w sprawie Sg. 17/73. Zaliczenie okresu tymczasowego aresztowania w sprawie V Kp 285/73 i wprowadzenie do wykonania kary 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności nastąpiło zatem w chwili, gdy J. R. (1) wykonywał już prawomocnie karę pozbawienia wolności w sprawie Sg. 17/73, z zaliczeniem okresu tymczasowego aresztowania od dnia 4 stycznia 1973r.

Kary orzeczone w obu sprawach: Sg. 17/73 i V Kp 285/73 połączono wyrokiem łącznym w sprawie Sg 60/74 w wymiarze 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. W późniejszym okresie, na skutek amnestii karę złagodzano do 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności i zwolniono J. R. (1) z zakładu karnego w dniu 4 września 1975r.

W sytuacji zatem, gdy w wyniku rozpoznania kasacji Prokuratora Generalnego Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 14 lutego 2023r. (V KK 500/21) uchylił wyrok Sądu Powiatowego w Szczecinie z dnia 30 maja 1973r. w sprawie V Kp 285/73, usuwa to skutki jego skazania i otworzyło drogę do dochodzenia roszczeń z tytułu niesłusznego tymczasowego aresztowania i skazania, jednakże nie można tracić z pola widzenia – co słusznie podniósł prokurator w apelacji – że w mocy pozostają skutki drugiego skazania, które nie zostały wzruszone i nadal jest prawomocne.

	Po usunięciu skutków skazania w sprawie V Kp 285/73, trzeba stwierdzić, że J. R. (1) został tymczasowo aresztowany do sprawy Sg 17/73 w dniu 4 stycznia 1973r., został skazany i zaczął prawomocnie odbywać karę w tej sprawie jako pierwszą, kara została objęta następnie wyrokiem łącznym i co prawda kara orzeczona w tym wyroku była wyższa o 6 miesięcy, aniżeli w sprawie Sg 17/73, jednakże nie doszło do wykonania kary w całości albowiem J. R. (1) odbył „zaledwie” 2 lata i 8 miesięcy pozbawienia wolności, czyli mniej niż kara orzeczona w sprawie Sg 17/73, w wyniku obniżenia kary w drodze amnestii. Gdyby usunąć z pola widzenia wszystkie skutki skazania w sprawie V Kp 285/73, to sytuacja J. R. (1) nie uległaby żadnej zmianie, właśnie na skutek zastosowania tymczasowego aresztowania i odbycia kary w sprawie Sg 17/73. Dopóki zatem nie dojdzie do wznowienia postępowania lub rozpoznania kasacji wniesionej przez podmioty kwalifikowane, nie jest możliwe zasądzenie odszkodowania, ani zadośćuczynienia w wyniku skazania w sprawie V Kp 285/73. Na marginesie, ponieważ uwzględnienie zarzutu głównego, dotyczącego zasadności roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie, czyni bezzasadnym rozpoznanie roszczenia o koszty postępowania, wskazać należy, w ślad za wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w sprawie II AKa 307/24, że tryb przewidziany w ustawie lutowej nie obejmuje pośrednich skutków skazania, w tym kosztów postępowania, ale zasadnicze związane z wykonaniem kary pozbawienia wolności. Wniosek o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie wniosku o zadośćuczynienie i odszkodowanie w całości ☒ zasadny ☐ częściowo zasadny ☐ niezasadny Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny. Z uwagi na zasadność zarzutów apelacji prokuratora należało zmienić wyrok poprzez oddalenie wniosku o zadośćuczynienie i odszkodowanie.
3.2.	APELACJA PEŁNOMOCNIKA WNIOSKODAWCY I. w zakresie zadośćuczynienia: 1. obrażę przepisów prawa materialnego: a) tj. <u>art. 445 § 1 k.c.</u> w zw. z <u>art. 445 § 2 k.c.</u> oraz <u>art. 448 k.c.</u> w zbiegu z <u>art. 552 § 1 k.p.k.</u>, poprzez błędne przyjęcie, że zasądzona kwota zadośćuczynienia jest kwotą odpowiednią w przypadku krzywd J. R. (1), doznanych wskutek pozbawienia wolności w okresie od dnia 4 stycznia 1973r. do dnia 6 sierpnia 1974r. w związku z wydanym wyrokiem Sądu Powiatowego w Szczecinie z dnia 30 maja 1973r., sygn. akt V Kp 285/73, utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 26 października 1973r., sygn. V Kr 1882/73, a także na skutek wydanego wyroku łącznego przez Wojskowy Sąd Garnizonowy w Szczecinie z dnia 23 marca 1974r., sygn. akt Sg. 60/74, ☐ zasadny ☐ częściowo zasadny ☐ niezasadny

	podczas gdy całokształt okoliczności sprawy, tj. przyczyny i okoliczności pozbawienia wolności wnioskodawcy, długi okres izolacji, warunki odbywania kary pozbawienia wolności w zakładzie karnym, represje, jakich doświadczył w trakcie tymczasowego aresztowania rozłąka z bliskimi, pozbawienie możliwości praktykowania wiary, zmiany, jakie zaszły w psychice – przemawiają za zasądzeniem dalszej kwoty zadośćuczynienia, b) tj. <u>art. 445 § 1 k.c.</u> w zw. z <u>art. 445 § 2 k.c.</u> oraz <u>art. 448 k.c.</u> w zbiegu z <u>art. 552 § 1 k.p.k.</u>, poprzez ich błędną wykładnię i nieuwzględnienie we właściwy sposób wszystkich istotnych okoliczności, które miały wpływ na wymiar krzywdy J. R. (1), a w konsekwencji na wysokość zadośćuczynienia, zwłaszcza warunków, w jakich odbywał izolację, okoliczności pozbawienia wolności wnioskodawcy, poczucia rażącej niesprawiedliwości, warunków socjalnych miejsca pozbawienia wolności, które miały wpływ nie tylko na jego poczucie fizyczne, ale również psychiczne, tłumienie potrzeb religijnych jakie doznał za przynależność do związku (...), 2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na treść orzeczenia, polegającym na błędnym ustaleniu okresu pozbawienia wolności Wnioskodawcy, a w konsekwencji niewzięcie pod uwagę całego okresu pozbawienia wolności od dnia 4 stycznia 1973r. do dnia 6 sierpnia 1974r., lecz jedynie okresu od dnia 4 stycznia 1973r. do dnia 4 kwietnia 1974r. (do dnia uprawomocnienia się wyroku łącznego z dnia 25 marca 1974r.), a w konsekwencji niewzięcie pod uwagę związku przyczynowego pomiędzy izolacją, a wydanym wyrokiem łącznym, który w istocie obejmował również postępowanie zakończone wydanym wyrokiem Sądu Powiatowego w Szczecinie z dnia 30 maja 1973r., sygn. akt V Kp 285/73, utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 26 października 1973r., sygn. V Kr 1882/73, w związku którym Wnioskodawca był pozbawiony wolności w okresie od dnia 4 stycznia 1973r. do dnia 6 sierpnia 1974r., tj. do dnia wydania postanowienia o zastosowaniu amnestii, II. w zakresie odszkodowania: – z ostrożności procesowej błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść poprzez nietrafne przyjęcie, że na skutek pozbawienia wolności J. R. (1) i wykonywania w związku z tym prac przymusowych	
--	--	--

	w zakładzie karnym, w majątku J. R. (1) nie powstała szkoda we wskazanym przez Wnioskodawcę zakresie i w ten sposób nieuwzględnienie zgłoszonej tytułem odszkodowania kwoty stanowiącej zwrot utraconych przez Wnioskodawcę zarobków, pomimo że wnioskodawca poniósł rzeczywistą szkodę w związku z izolacją, – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i pominięcie kwoty odszkodowania należnej Wnioskodawcy z tytułu zwrotu opłaconego wynagrodzenia obrońcy w sprawie o sygn. akt V Kp 285/73, V Kr 1882/73, podczas gdy z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego oraz załączonej do wniosku dokumentacji wynika, iż taki stan spowodował z uwagi na skazanie Wnioskodawcy stratę materialną w majątku represjonowanego w wysokości wskazanej we wniosku.	
	Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny	
	Na podstawie art. 436 k.p.k. Sąd Apelacyjny w Szczecinie ograniczył rozpoznanie środka odwoławczego z uwagi na zasadność zarzutów i wniosku apelacji prokuratora, czyniących bezprzedmiotowymi zarzuty i wniosek apelacji pełnomocnika wnioskodawcy.	
	Wniosek	
	o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez: 1. zasądzenie na rzecz wnioskodawcy dalszej kwoty 3.740.941,08 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę oraz kwoty 48.338,54 zł odszkodowania za szkodę doznaną wskutek pozbawienia go wolności w okresie od 4 stycznia 1973r. do dnia 6 sierpnia 1974r. w związku z wydanym wyrokiem Sądu Powiatowego w Szczecinie z dnia 30 maja 1973r., sygn. akt V Kp 285/73, utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 26 października 1973r., sygn. V Kr 1882/73, a także na skutek wydanego wyroku łącznego przez Wojskowy Sąd Garnizonowy w Szczecinie z dnia 23 marca 1974r., sygn. akt Sg. 60/74, ewentualnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Szczecinie	☐ zasadny ☐ częściowo zasadny ☐ niezasadny
	Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.	
4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU		
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO		
1.5. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji		

1.6. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji			
5.2.1.	Przedmiot i zakres zmiany		
	Wyrok sądu pierwszej instancji został zmieniony poprzez oddalenie wniosku o zadośćuczynienie i odszkodowanie.		
	Zwięźle o powodach zmiany		
	Przyczyny zmiany zostały wskazane w sekcji 3.1 uzasadnienia.		
6. Koszty Procesu			
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności		
II.	Wysokość wynagrodzenia obrońcy z wyboru została ustalona na podstawie § 11 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.		
III.	O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie <u>art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.</u>		
7. PODPIS			
Andrzej Wiśniewski Przemysław Żmuda Maciej Kawałko			
1.7. Granice zaskarżenia			
Kolejny numer załącznika		1	
Podmiot wnoszący apelację		prokurator	
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja		całość rozstrzygnięcia	
0.1.1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
☐ na korzyść	☒ w całości		
☒ na niekorzyść	☐ w części	☐	co do winy
		☐	co do kary
		☐	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia
0.1.1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
☐	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
☐	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		

☐	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka		
☐	art. 439 k.p.k.		
☐	brak zarzutów		
0.1.1.4. Wnioski			
☐	uchylenie	☒	zmiana
1.8. Granice zaskarżenia			
Kolejny numer załącznika		2	
Podmiot wnoszący apelację		pełnomocnik wnioskodawcy	
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja		wysokość zadośćuczynienia i odszkodowania	
0.1.1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
☒ na korzyść	☐ w całości		
☐ na niekorzyść	☒ w części	☐	co do winy
		☐	co do kary
		☐	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia
0.1.1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
☐	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
☐	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		
☐	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka		
☐	art. 439 k.p.k.		
☐	brak zarzutów		
0.1.1.4. Wnioski			
☐	uchylenie	☒	zmiana